

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาวะความเป็นมา แนวทาง และปัญหา

อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยมีพัฒนาการมานานกว่า30ปีเริ่มจากการเป็นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า จนกลายเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่ทำรายได้ให้ประเทศมากเป็นอันดับ1ตั้งแต่ปี2529เป็นต้นมาปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอมีลักษณะการผลิตแบบครบวงจรคือมีการผลิตตั้งแต่สินค้าขั้นต้น ได้แก่ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ สินค้าขั้นกลางได้แก่อุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า และฟอกย้อม และสินค้าขั้นปลาย ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องนุ่งห่มสินค้าที่มีสัดส่วนการผลิตมากที่สุด ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าผืน และเส้นด้าย คมถักด้าย

ในอุตสาหกรรมปั่นด้ายโดยทั่วไปจะเกิดความสูญเสียอย่างมาก สำหรับการผลิตโดยเฉพาะในเรื่องวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต คือ เส้นใยฝ้ายซึ่งจะต้องนำเข้าจากต่างประเทศประมาณ 200,000ตันต่อปี มีมูลค่าประมาณ 4,000 ล้านบาทต่อปีเนื่องจากผลผลิตเส้นในฝ้ายในประเทศมีปริมาณไม่พอและไม่แน่นอนถ้าพิจารณาถึงโครงสร้างของต้นทุนจะเห็นว่าต้นทุนของวัตถุดิบทางตรงของอุตสาหกรรมปั่นด้ายนี้ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถ้าหากสามารถลดความสูญเสียของวัตถุดิบนี้ได้จะทำให้สามารถลดต้นทุนของวัตถุดิบนี้ได้ซึ่งจะทำให้สามารถลดต้นทุนของการผลิตไปได้สูงมาก การสูญเสียของอุตสาหกรรมนี้เนื่องจากปัญหาด้านการจัดการ หรือระบบการจัดการส่วนใหญ่จะเป็นระบบครอบครัวขาดการประสานงานระหว่างพนักงาน ปัญหาด้านขนถ่ายวัสดุปัญหาการสูญเสียในกระบวนการผลิตจะเห็นว่าถ้าหากสามารถลดการสูญเสียได้โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต โดยมุ่งเน้นถึงการลดความสูญเสียการใช้ทรัพยากรจะทำให้ต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมปั่นด้ายนี้ลดลงเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 1.1 แสดงสถิติการส่งออกสิ่งทอไทย

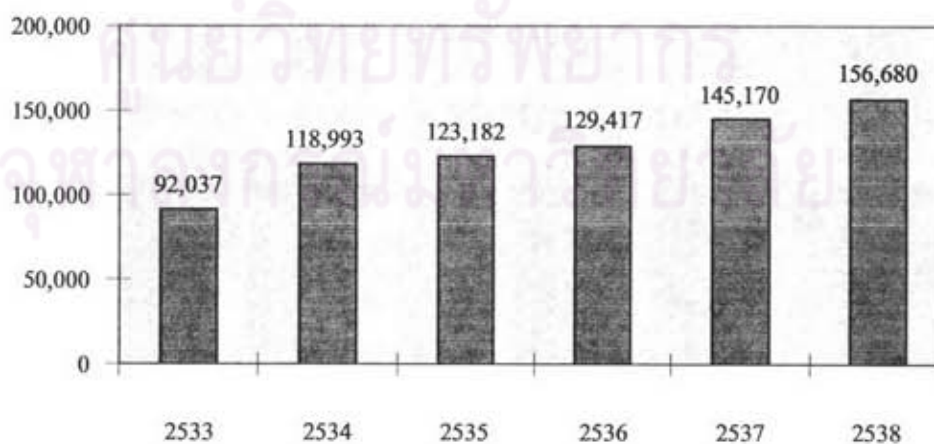
มูลค่า : ล้านบาท

สินค้า	ปี พ.ศ.					อัตราการขยายตัวร้อยละ			
	2533	2534	2535	2536	2537 มค.-พย.	2534	2535	2536	2537 มค.-พย.
สิ่งทอ (1+2+3+4+5+6)	92,036.8	118,992.5	123,182.2	129,417.3	133,055.3	29.2	3.5	5.0	13.9
1. เครื่องนุ่งห่ม	67,566.7	89,024.3	89,850.7	93,313.3	93,589.3	31.7	0.9	3.8	11.3
2. ผ้าผืน	12,746.3	15,380.3	17,199.0	18,073.5	16,588.7	20.6	11.8	5.0	-0.2
3. ค้าย	4,269.0	5,147.9	5,470.6	6,225.1	8,986.1	20.5	6.2	13.7	61.2
4. เส้นใยประดิษฐ์	1,833.3	2,185.6	2,152.9	2,328.0	3,038.7	19.2	-1.5	8.1	46.4
5. เศษสิ่งทอ	2,481.0	2,784.8	2,862.5	2,961.1	2,783.9	12.2	2.7	3.4	5.2
6. สิ่งทออื่น ๆ	3,140.5	4,469.6	5,646.5	6,516.3	8,068.6	42.3	26.3	15.4	38.9

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

รูปที่ 1.1 แผนภาพแสดงสถิติการส่งออกสิ่งทอ

มูลค่า (ล้านบาท)

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (ประมาณการ) เป้าหมาย

เป็นที่คาดหวังว่าการส่งออกสินค้าสิ่งทอในปี 2538 จะขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2537 ประมาณร้อยละ 7.9 หรือมูลค่า 156,680 ล้านบาท และจากตาราง 1.1 จะเห็นว่าปี พ.ศ. 2537 อุตสาหกรรมปั่นด้ายมีการขยายตัวสูงมากถึงร้อยละ 61.2 ในปัจจุบันอุตสาหกรรมปั่นด้ายในประเทศไทยมีกำลังการผลิตรวม 3.6 ล้านแกน และมีแรงงานประมาณ 60,000 คน มีการจ้างงานเป็นอันดับสองรองจากอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ตารางที่ 1.2 แสดงกำลังการผลิตเครื่องปั่นด้าย (แกน)

เครื่องปั่นด้าย	2532	2533	2534	2535	2536
จำนวนแกน	2,740,400	2,888,700	3,363,216	3,594,216	3,677,766
อัตราการขยายตัว (%)	6.2	5.4	16.4	6.9	2.3

ที่มา : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

จะเห็นว่าอุตสาหกรรมปั่นด้ายมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับค่อนข้างสูง หากสามารถลดต้นทุนการผลิต โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตโดยลดการสูญเสียในการผลิตให้ดีขึ้นกว่าในปัจจุบันความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอก็จะดีขึ้น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมคล้ายคลึงกันได้ วัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรม ปั่นด้ายมีอยู่หลายชนิด คือ

1. เส้นใยธรรมชาติ (Natural Fibre) คือ เส้นใยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เกิดจากพืช ได้แก่ ฝ้าย, ป่าน, ปอ, ลินิน เกิดจากสัตว์ได้แก่ ไหม ขนแกะ เส้นใยฝ้าย จะมีคุณสมบัติในการจับเกาะซึ่งกันและกันทั้งนี้เนื่องจากใยฝ้ายมีลักษณะเป็นเกลียวบิด ไปมาทำให้มีคุณภาพในการปั่นได้ดี

2. เส้นใยประดิษฐ์ (Man-made Fibre) คือ เส้นใยที่มนุษย์ผลิตขึ้นจากวัสดุที่มาจากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ เส้นใยประดิษฐ์ที่ไทยผลิตได้ที่สำคัญมี 6 ชนิด และมีคุณสมบัติของการนำไปใช้งานที่แตกต่างกันดังนี้คือ

2.1 เส้นใยโพลีเอสเตอร์ชนิดสั้น (Polyester Staple Fibre) นำไปย้อมดีเกิลยว ปั่นเป็นเส้นด้าย

2.2 เส้นใยโพลีเอสเตอร์ชนิดเส้นยาว (Polyester Filament Yarn) นำไปปั่นเป็นเส้นด้าย เพื่อใช้สำหรับทอหรือถักเป็นผืนผ้าต่อไป

2.3 เส้นใยโพลีเอสเตอร์ชนิด POY (Polyester Pre-Oriented Yam)

2.4 เส้นใยไนลอนชนิดใยยาว หรือเส้นด้ายไนลอน (Nilon Filament Yam) ปั่นเป็นด้ายสำหรับถักเป็นแห อวน ทำเป็นเชือก หรือใช้สำหรับถักเป็นผ้าผืนถุงเท้าและกางเกงใน

2.5 เส้นใยเรยอน (Rayon Staple Fibre) เป็นเส้นใยที่ใช้ทอผ้าไหมเทียมชนิดบาง โดยไม่ต้องผสมกับเส้นใยชนิดอื่น ๆ เช่น ผ้าป่าน และผ้าฝ้าย

2.6 เส้นใยอะครีลิก (Acrylic Staple Fibre) นำไปปั่นให้เป็นด้ายปั่น เพื่อใช้ในการทอผ้าตัวน ผ้ากำมะหยี่ พรม ผ้าห่ม หรือถุงเท้าสำหรับนักกีฬา เป็นต้น

1.2 ปัญหาในการผลิต

1. ปัญหาเรื่องวัตถุดิบ วัตถุดิบที่ใช้มีทั้งสั่งซื้อภายในประเทศและจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่ที่ใช้คือ เส้นใย Cotton จะสั่งซื้อจากต่างประเทศ ส่วนเส้นใย Rayon, Polyester และ Acrylic จะสั่งซื้อภายในประเทศ ปัญหาสำคัญคือเรื่องการส่งมอบวัตถุดิบ การล่าช้า จะมีผลกระทบต่อการผลิต และเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพของวัตถุดิบ

2. ปัญหาเรื่องเกิดการสูญเสีย โรงงานมีการสูญเสียมาก โดยดูจากสภาพบริเวณทำงาน จะมีกองวัตถุดิบ และของเสียอยู่ในระหว่างขบวนการผลิตมาก ซึ่งการสูญเสียจะเป็นตัวสำคัญที่ทำให้ผลผลิตลดลง

3. ไม่มีระบบในการจัดการของฝ่ายจัดการ การทำงานจะเป็นระบบครอบครัว

4. ปัญหาเรื่องการจัดระบบขนถ่ายวัสดุ (Material Handling)

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตสำหรับ โรงงานอุตสาหกรรมปั่นด้าย โดยมุ่งเน้นถึงการลดความสูญเสียการใช้ทรัพยากร

1.4 ขอบเขตของการศึกษาและวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะแผนกกระบวนการเป่าและผสม (Blowing & Mixing) และกระบวนการหวี (Combing) ในโรงงานตัวอย่าง

2. ในกรณีศึกษามุ่งเน้นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้เทคนิควิศวกรรมอุตสาหกรรม เรื่องการศึกษาการทำงาน และการวัดงานการจัดระบบขนถ่ายวัสดุและการจัด โครงสร้างองค์กร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมปั่นด้าย โดยการปรับปรุงวิธีการในการทำงาน
2. ทำให้โรงงานสามารถลดความสูญเสีย สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมปั่นด้ายในประเทศเพื่อลดต้นทุน
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับศึกษาวิจัยในขั้นต่อไปในอุตสาหกรรมที่คล้ายคลึงกัน

1.6 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

1. สํารวจงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทั่วไปของอุตสาหกรรมปั่นด้าย
3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสภาวะต่างๆ ไปของโรงงานตัวอย่างและปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิต
4. ศึกษาวัดผล และประเมินผลทางการผลิตเพื่อกำหนดดัชนีการเพิ่มผลผลิต (Productivity Index) และหาแนวทางในการปรับปรุงการเพิ่มผลผลิตของโรงงานตัวอย่างโดยใช้เทคนิคทางวิศวกรรมอุตสาหกรรมคือ การศึกษาการทำงานการวัดงานการจัดระบบขนถ่ายวัสดุ และการจัด โครงสร้างองค์กรการวัดดัชนีการเพิ่มผลผลิตจะวัดเฉพาะส่วน(Partial Productivity) โดยแสดงผลในรูปของปัจจัยเฉพาะอย่างที่ใช้ในระบบการผลิตจริงแล้วเปรียบเทียบกับของเดิม
5. สรุปผลวิจัย และ เสนอแนะ
6. จัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 1.3 แสดงขั้นตอนดำเนินการศึกษาวิจัย

ขั้นตอน	รายละเอียด	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	สำรวจงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	■											
2	ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ไปของโรงงานอุตสาหกรรมปิ่นค้าย		■										
3	ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถานะต่างๆ ไปของโรงงานตัวอย่างและปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิต			■	■								
4	ศึกษาวิเคราะห์ และประเมินผลทางการผลิต					■	■	■	■	■			
5	สรุปผลวิจัยและเสนอแนะ											■	
6	จัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์												■

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย